

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА:

відновлюється соціальна справедливість

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ:

Влада виконала поставлені завдання

«Головний пріоритет — це покращення життя людей. Ось чому ми не пішли шляхом економії державних коштів за рахунок людей. Пенсійна реформа, яку ми прийняли 2011 року, насамперед спрямована на покращення пенсійного забезпечення, зниження дефіциту Пенсійного фонду, на скорочення колосальної різниці, яка була між найнижчою і найбільшою пенсією: навіть не в десятки, а в сотні разів. Попри складну економічну ситуацію, влада виконала поставлені в 2010 році завдання — було збільшено соціальні виплати, підвищено пенсії й зарплати, скорочено дефіцит бюджету».

(3 інтерв'ю для спільного проекту New York Times News Service & Syndicate і «Сьогодні Мультимедіа» — альманаху «Україна і світ 2012. Глобальний порядок денний» 24 січня 2012 р.)

Актуальне питання — збільшення розміру пенсії

«Пенсійна реформа має насамперед зробити пенсії справедливими — це і вимога пенсіонерів, це давно назріла проблема. Не повинно бути такої значної різниці між розмірами мінімальних пенсій і тих «надвеликих» пенсій, які виплачують зараз в Україні. Дуже актуальним питанням залишається збільшення розміру пенсії. Це дуже велика проблема, яку нам треба вирішувати. Частка бюджету на фінансування Пенсійного фонду не може бути необмеженою. Тому ми сьогодні пішли шляхом збільшення власних доходів Пенсійного фонду, далі — створення трирівневої системи пенсійного забезпечення. Наше завдання — побудувати цю систему... І чим скоріше, тим швидше ми досягнемо мети — покращення соціального забезпечення людей похилого віку».

(3 інтерв'ю українським журналістам у Варшаві 30 вересня 2011 р.)

Потрібно легалізувати заробітну плату

«На місцевому рівні необхідно регулярно проводити роботу з легалізації заробітної плати, ліквідації практики нарахування заробітної плати, нижчої від прожиткового мінімуму. Ми з вами добре розуміємо: там, де платиться низька зарплата, її частина йде «у конвертах». Тому правоохоронним органам треба реагувати на це питання, Податковій адміністрації. Як тільки почнеться пенсійна реформа, одразу від цього страждатимуть люди — майбутні пенсіонери».

(3 виступу на засіданні Ради регіонів 15 вересня 2011 р.)

Україна має бути конкурентоздатною

«Соціальні виплати у державі не повинні зменшуватися навіть в умовах складної економічної ситуації. Підвищення соціальних виплат залежить від темпів зростання економіки. Пенсія зростає настільки, наскільки дозволяє економіка. Головне, щоб ми не зменшували соціальні виплати так, як у деяких європейських країнах. Україна повинна бути конкурентоздатною країною, оскільки 60% вітчизняної продукції йде на експорт».

(3і спілкування з жителями села Нові Петрівці Київської області 20 квітня 2013 р.)

Соціальні стандарти підвищуються

«Попри жорсткі бюджетні обмеження, за останні роки було реалізовано низку важливих ініціатив, спрямованих на підвищення соціальних стандартів для найменш захищених категорій громадян. Так, у результаті осучаснення пенсій утрічі зменшилася кількість пенсіонерів, розмір пенсії яких нижчий за 1000 гривень. Торік середній розмір пенсії зріс на 18% — з 1230 до 1454 гривень. Державна підтримка пенсіонерів протягом трьох останніх років поступово посилювалась: середня пенсія за 3 роки зросла на 44%, а мінімальна — на 25%. У цілому торік реальні доходи населення зросли більш ніж на 13%, а всього за останні три роки цей показник збільшився на 41%. Завдяки підвищенню прожиткового мінімуму для працездатних осіб торік мінімальна зарплата зросла на 14% — з 963 до 1098 гривень. Протягом останніх 3 років мінімальна зарплата зросла на 61%, а середня — на 59%».

(3 виступу під час розширеного засідання Кабінету Міністрів 27 лютого 2013 р.)

Хто платитиме зарплату легально — матиме пільги

Сергій
АРБУЗОВ,
перший
віце-прем'єр-
міністр

Приймали пенсійну реформу на основі досвіду європейських країн. Як вона імплементувалась в економіку країни, покаже час. Сьогодні триває один з найбільш важливих процесів — процес змін. Поки що не можна сказати, що реформа запрацювала. Але змінювати чи не змінювати її — про це можна буде сказати, лише коли подивимося, як вона запрацювала. Що стосується виплат. Пенсії виплачують вчасно, в повному обсязі, грошей для цього вистачає.

Я поділюся планами, які має уряд щодо наповнення бюджету Пенсійного фонду. Ми сьогодні робимо все потрібне для того, щоб зацікавити підприємства виплачувати зарплату легально. Розроблено низку пільг для підприємств, які платитимуть зарплату легально. Ми незабаром їм запропонуємо ці механізми, і гадаю, що бізнес їх оцінить.

На жаль, кожне підприємство вибудовує свою економіку по-своєму, враховує особливості законодавства, особливості собівартості і зовсім по-різному веде діяльність. Тому ми хочемо показати перспективу підприємствам: хто турбуватиметься про своїх співробітників, платитиме їм зарплату офіційно, турбуватиметься й про наших пенсіонерів. Тобто відразу робитимуть дві корисні справи. І ми готові піти на пільги для таких підприємств.

(3 інтерв'ю телепрограми «Подробиці тижня» 28 квітня 2013 р.)

Головне завдання — ліквідувати зрівнялівку

ПЕРСПЕКТИВА. Чимало пенсіонерів, особливо тих, які пішли на заслужений відпочинок 7–10 років тому, нарікають: чому в них пенсія менша, ніж у їхніх молодших колег по пенсії? Втім, є сподівання на те, що й ця проблема буде розв'язана. Цим переймаються й у Міністерстві соціальної політики. Так, за словами міністра Наталії Королевської, нині головне завдання Мінсоцполітики з удосконалення пенсійної системи — осучаснити пенсії й ліквідувати так звану пенсійну зрівнялівку. На цьому вона наголосила, відповідаючи на запитання народних депутатів під час Години уряду у Верховній Раді України.

«Не може бути так, коли жінка, яка має 40 років стажу та вийшла на пенсію у 2007 році, отримує сьогодні на 500 гривень менше, ніж жінка, яка вийшла на пенсію у 2012 році», — зауважила міністр.

Вона нагадала, що ситуація з несправедливим нарахуванням пенсій людям, які мають однаковий стаж та фах, склалася у країні з початку 2007 року. «Давайте об'єднувати зусилля, щоб удосконалювати пенсійне

забезпечення й пенсійні гарантії наших громадян», — наголосила Наталія Королевська. Міністр сказала, що для подальшого вдосконалення системи пенсійного забезпечення в Міністерстві

Не може бути так, коли жінка, яка має 40 років стажу та вийшла на пенсію у 2007 році, отримує сьогодні на 500 гривень менше, ніж жінка, яка вийшла на пенсію у 2012 році.

**Міністр соціальної політики України
Наталія Королевська**

соціальної політики України працює відповідна робоча група — з науковців, експертів, фахівців міністерства та Пенсійного фонду.

«Я запрошую народних депутатів узяти участь у її роботі», — цитує прес-служба Міністерства соціальної політики слова Наталії Королевської.

За її словами, міністерство та Пенсійний фонд роблять усе, що від них залежить, щоб сьогодні пенсіонери отримували пенсії вчасно. А ось щодо тих, хто виходить на заслужений відпочинок у перспективі, окрім нині чинної солідарної пенсійної системи, пропонується додаткове джерело отримання пенсій. Безумовно, перед тим люди мають собі для цього накопичити кошти — завдяки впровадженню другого етапу пенсійної реформи. Як зауважила на одній з прес-конференцій Наталія Королевська, цей другий етап може розпочатися в 2014 році.

За її словами, аби до нього перейти, потрібно ліквідувати понад 20-мільярдний дефіцит Пенсійного фонду. Для цього потрібна легалізація заробітних плат, а також їх збільшення, можливість збільшити надходження до Пенсійного фонду та ліквідація заборгованості перед ним різноманітних боржників, яка нині сягнула майже 8 мільярдів гривень.

Пенсії перерахують з 1 березня

ПОСТАНОВА. Уряд підвищив пенсії з 1 березня 2013 року. Відповідну постанову «Про підвищення розмірів пенсій у зв'язку із зростанням середньомісячної заробітної плати штатного працівника в Україні» Кабінет Міністрів прийняв 15 квітня 2013 року, повідомляє департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабміну.

Цим документом визначено коефіцієнт збільшення середньомісячної заробітної плати за попередній рік — 1,0298, який відповідає 20% темпів зростання середньомісячної заробітної плати за 2012 рік у порівнянні з 2011 роком.

Таким чином громадяни отримають підвищення в розмірі від 35 до 135 гривень. Так, згідно із Законом «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» підвищення очікує на 348,72 тисячі осіб. При середній пенсії 2 тисячі 227 гривень розмір підвищення становитиме 35 гривень. Для 380,35 тисячі «чорнобильців», які на сьогодні в середньому отримують пенсії в розмірі 3 тисячі 904 гривні, підвищення становитиме 116 гривень. Також додатково по 78 гривень до пенсії отримають колишні військовослужбовці, які в середньому отримують 2 тисячі 613 гривень.

СОЦІУМ

Прем'єр-міністр України Микола АЗАРОВ: Ветеранам — гідне забезпечення

«Уряд і надалі докладатиме максимум зусиль для того, щоб ювілейну дату — 70-ту річницю визволення нашої держави — ми зустріли достойно. В першу чергу ми будемо продовжувати роботу, спрямовану на забезпечення гідного рівня життя ветеранів, підвищення їх пенсійного та соціального забезпечення; належного медичного обслуговування; соціально-психологічного комфорту ветеранів у сучасних умовах та відновлення відчуття значущості ветеранів для держави. Розмір грошової допомоги ветеранам війни, яка виплачується щорічно до 9 Травня, збільшено проти 2009 року у 2,2–4,5 рази. Так, якщо у 2009 році інвалід війни I групи отримував 540 гривень, то у 2013 році вже 2415 гривень, або на 1875 гривень більше».

(3 виступу на засіданні Організаційного комітету з підготовки і відзначення 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 3 квітня 2013 р.)

Зросли і пенсії, й зарплати

«Давайте розглянемо об'єктивні дані. Динаміка оплати праці — візьмемо спочатку загальні інтегральні показники. У 2009 році весь фонд оплати праці в країні був 289 мільярдів гривень, запам'ятаємо цю цифру. В 2012 році який цей фонд? 482 мільярди. На скільки більше? На 193 мільярди. А у відсотках — на 167%. Тобто в 1,7 рази приблизно зріс фонд оплати праці. Пенсія. Динаміка витрат Пенсійного фонду: 2009 рік — 169 мільярдів гривень весь Пенсійний фонд становив, у 2013-му — 252 мільярди. На 83 мільярди гривень різниця, прибавка. Тобто зміни в 2013 році до 2009 року — приблизно 150%, у півтора рази зросли витрати Пенсійного фонду. Це означає, що й пенсії зросли».

(3 прес-конференції з журналістами національних, регіональних і закордонних мас-медіа 20 квітня 2013 р.)

Законодавство вдосконалюється

«...Також ми розглянемо доопрацьований на доручення Президента проект закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо призначення та індексації пенсій».

Законопроект пропонується вдосконалити порядок щорічного перерахунку раніше призначених пенсій шляхом збільшення заробітної плати, з якої призначена (перерахована) пенсія, на коефіцієнт, який відповідає не менш як 20% зростання середньої заробітної плати порівняно з попереднім роком, але не менше зростання інфляції. Це означатиме суттєве збільшення пенсій. Прийняття законопроекту дасть можливість удосконалити порядок призначення та індексації пенсій, забезпечити соціальну справедливість: рівні умови індексації пенсій незалежно від закону, за яким вони призначені. Реалізація такого механізму у зв'язку із зростанням середньої заробітної плати по Україні, з якої сплачено страхові внески, потребує в 2013 році видатків на суму 2 мільярди 141 мільйон гривень, які передбачені в бюджеті Пенсійного фонду України на 2013 рік.

Уряд і надалі виконуватиме вимоги Президента із посилення соціального захисту громадян».

(Зі вступного слова на засіданні уряду 27 березня 2013 р.)

Виконуються соціальні ініціативи Президента

«Ми продовжуємо виконувати ті зобов'язання, які взяли на себе. В першу чергу це стосується виконання соціальних ініціатив Президента. Так, на введення нових розмірів мінімальної заробітної плати і підвищення окладів працівникам бюджетних установ додатково спрямовується близько 10 мільярдів гривень. На збільшення допомоги сім'ям з дітьми — додатково понад 8 мільярдів гривень. У сфері пенсійного забезпечення додатково передбачено понад 23 мільярди гривень».

(Із запису у блозі 12 вересня 2012 року)

Жінок цікавить вік виходу на заслужений відпочинок

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН. Кількість «пенсійних» запитань на урядову телефонну «гарячу лінію» зросла майже втричі

Серед головних державних соціальних гарантій для непрацюючих людей є питання пенсійного забезпечення. У цьому році надійшло більш як 11,5 тисячі звернень з цієї проблематики, порівняно з останніми чотирма місяцями 2012 року їх кількість зросла майже вдвічі. Після прийняття Кабінетом Міністрів 15 квітня 2013 року постанови «Про підвищення розмірів пенсій у зв'язку із зростанням середньомісячної заробітної плати штатного працівника в Україні» надходять звернення стосовно проведення перерахунку та підвищення пенсійних виплат. Турбують громадян також питання щодо правильного нарахування основного розміру пенсійного забезпечення. Не залишилися поза увагою і питання стосовно нарахування і виплати доплат до пенсії та умов її призначення.

Після прийняття Закону «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» громадяни продовжують звертатися з питань, пов'язаних із впровадженням пенсійної реформи. З початку цього року на урядову телефонну «гарячу лінію» вже надійшло 24 звернення з цих питань (за увесь минулий рік надійшло 34 звернення). Численні питання стосуються передусім віку виходу на пенсію жінок. Якщо торік заявників найчастіше цікавило питання щодо віку, з якого надається право на призначення пенсії, то в цьому році вони зверталися здебільшого з проханнями стосовно зниження пенсійного віку для жінок.

Наприклад, жителька міста Кривого Рогу Дніпропетровської області звернулася із пропозицією дозволити жінкам виходити на пенсію у 55 років, як це було раніше. Департаментом пенсійного забезпечення Пенсійного фонду України надано роз'яснення

Підвищення пенсії — хороший сюрприз

заявниці щодо поетапного підвищення пенсійного віку для жінок. Також поінформовано, що її пропозиції обов'язково будуть опрацьовані під час підготовки змін до чинного законодавства.

Жительку міста Полтави цікавило питання, чи

Головним управлінням Пенсійного фонду України в Харківській області заявниці надано роз'яснення положення Закону «Про зайнятість населення», які стосуються суті порушеного питання.

Жителька міста Києва просила надати роз'яс-

Турбують громадян також питання щодо правильного нарахування основного розміру пенсійного забезпечення. Не залишилися поза увагою і питання стосовно нарахування і виплати доплат до пенсії та умов її призначення.

буде повернено вихід на пенсію жінкам у віці 55 років, оскільки до 40 років важко знайти роботу. Департаментом пенсійного забезпечення Пенсійного фонду України надано роз'яснення заявниці щодо дострокового виходу на пенсію.

Також заявників цікавило питання щодо порядку дострокового виходу на пенсію. Так, жителька селища Куп'янськ-Вузловий Харківської області звернулася з питанням, в якому віці жінка передпенсійного віку має право вийти на пенсію, якщо вона перебуває на обліку в Центрі зайнятості як безробітна.

ненья, чи має вона право достроково вийти на пенсію згідно з пенсійною реформою. Головним управлінням Пенсійного фонду України в м. Києві заявниці роз'яснено порядок виходу на пенсію жінок при наявності необхідного віку.

Отже, впровадження пенсійної реформи потребує додаткового опрацювання та докладнішого вивчення проблем громадян передпенсійного та пенсійного віку, оскільки останнім часом значно загострюються проблеми пенсійного забезпечення та зайнятості населення, зокрема похилого віку.

Кошти передбачено держбюджетом

ГРОШІ. Державним бюджетом 2013 року передбачено видатки на забезпечення виконання соціальних ініціатив Президента України у сфері пенсійного забезпечення, повідомила прес-служба Міністерства фінансів.

Зокрема, передбачено видатки на:

— перерахунок пенсій громадянам, які вийшли на пенсію до 2008 року, — 22,2 мільярда гривень;

— підвищення доплати до пенсій для членів сімей померлих інвалідів війни — 300 мільйонів гривень;

— підвищення доплати до пенсій для учасників війни — 700 мільйонів гривень;

— підвищення з 1 січня 2013 року пенсії військовослужбовцям — 5,9 мільярда гривень.

Також у 2013 році передбачено додаткові кошти на поступове підвищення таких пенсійних виплат:

— доплати до пенсії дітям війни — 500 мільйонів гривень;

— членам сімей загиблих, померлих осіб, які отримують виплати відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», — 200 мільйонів гривень;

— на здійснення підвищень до пенсій учасникам бойових дій у період Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років — 100 мільйонів гривень.

НА ЧАСІ

Соціальні стандарти зростають

ТЕНДЕНЦІЇ. За три роки роботи нинішнього уряду пенсії різним категоріям пенсіонерів підвищували 34 рази, а зарплати — 18 разів

Інна МИКОЛАЄНКО
для «Урядового кур'єра»

Для України, як і для більшості країн Європи, нині основною демографічною тенденцією є старіння населення. Тому змінюється співвідношення між кількістю працюючих та пенсіонерів. Тож виходом із ситуації в багатьох країнах стало підвищення пенсійного віку, до того ж істотне.

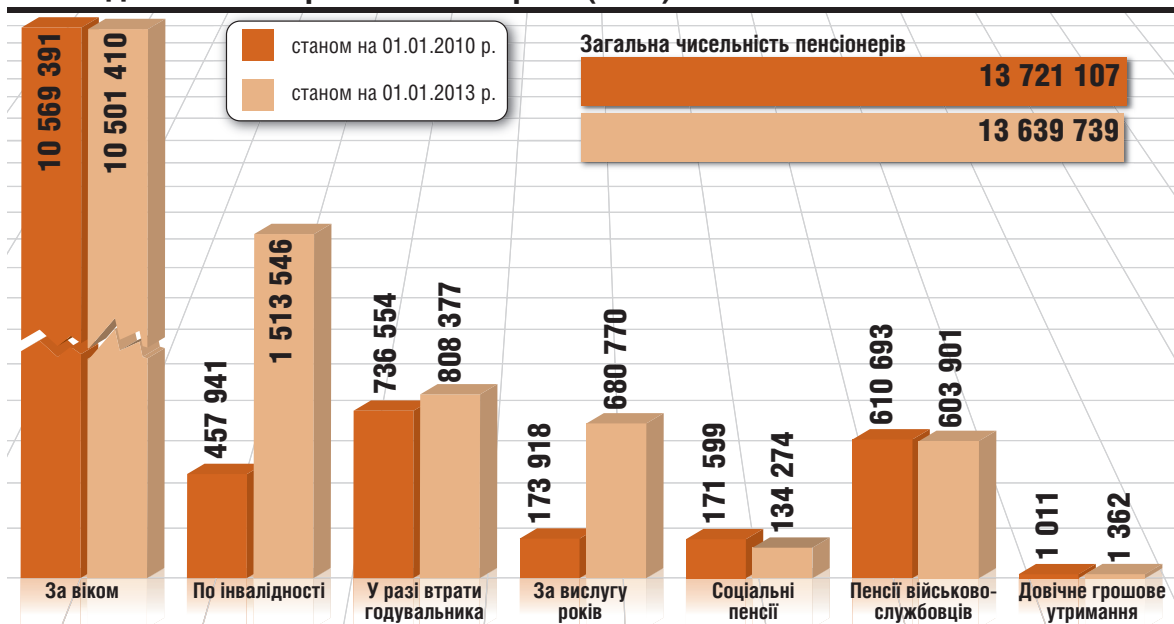
У нашій країні число працюючих майже зрівнялося з числом тих, хто перебуває на заслуженому відпочинку, отже, перші мають забезпечити своїми внесками другим пенсійне утримання. У таких умовах забезпечити повну і своєчасну виплату пенсій без пенсійної реформи, яка стартувала в жовтні 2011 року, було б непросто. До речі, в деяких країнах Європи пенсійний вік підняли аж до 70 років! На цьому тлі положення нашої пенсійної реформи, за якими жінкам поступово підвищують пенсійний вік до 60 років, має вигляд відносно м'якого.

Та все ж критики пенсійної реформи нині не бракує. Ідеї її вдосконалення, а то й скасування витають у повітрі з самого початку її запровадження. Більш того: народні депутати від опозиції вже цього року вносили на розгляд Верховної Ради три законопроекти щодо змін до пенсійної реформи. Однак усі вони потерпіли фіаско: не вистачало кількох голосів, щоб ухвалити відповідні законопроекти.

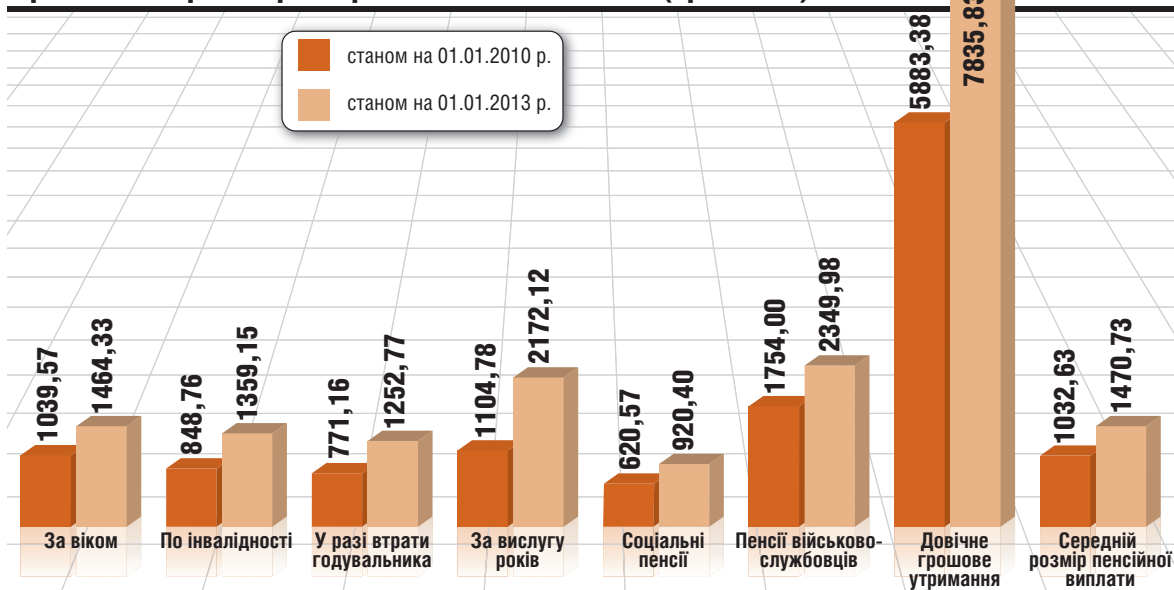
Один із найпоширеніших закидів опонентів — малі розміри пенсій. Це природно, що всім хотілось, аби вони були вищими, як і зарплати у бюджетній сфері. Однак завдяки реалізації соціальних ініціатив Президента в останні три роки встановилася чітка тенденція до постійного зростання соціальних стандартів. І цю динаміку, яку зафіксовано в цифрах, заперечити важко.

Так, втілення Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженої Указом Президента України, дало позитивний результат у плані збільшення як самих пенсійних виплат, так і заробітних плат, з яких здійснюються внески до Пенсійного фонду, а отже, й враховуються під час розрахунку пенсій. До того ж люди, яких торкнулися затримки пенсійних виплат, нині згадують той час як страшний сон: тепер вони чітко знають, якого дня місяця мають отрима-

Розподіл пенсіонерів по категоріях (осіб)

Зростання розмірів призначених пенсій (гривень)

За даними Пенсійного фонду

ти свою виплату, і в впевнені, що одержать її вчасно та в повному обсязі.

З початку економічної кризи більшість країн за рекомендаціями МВФ вдалися до бюджетної економії, зяттягування поясів у соціальній сфері. Ми обрали принципово інший шлях. Збільшення доходів населення і завдяки цьому зростання внутрішнього ринку. Тому першим кроком нашого уряду було підвищення соціальних стандартів. І вже впродовж трьох років ми послідовно проводимо політику підвищення добробуту людей. Це велика й складна робота, якій протипо-

казаний популізм. Адже зростання статків громадян може ґрунтуватися лише на розвитку економіки, — зауважив Прем'єр-міністр Микола Азаров під час свого виступу у Верховній Раді 17 квітня.

Курс на підвищення добробуту населення нинішній уряд узяв з березня 2010 року, коли тільки-но приступив до виконання своїх повноважень. Тоді соціальні стандарти було підвищено «заднім числом» — з 1 січня 2010 року. Пенсії, як і державні соціальні допомоги та зарплати бюджетникам, було перераховано та доплачено саме з 1 січня.

Загалом за три роки роботи нинішнього уряду пенсії різним категоріям пенсіонерів підвищували 34 рази, а заробітні плати так само різним категоріям працюючих — 18 разів.

Цього року тенденція до підвищення соціальних стандартів збереглася. Так, зростає прожитковий мінімум. Законом «Про Державний бюджет України на 2013 рік» встановлено прожитковий мінімум на одну особу в розрахунок на місяць у розмірі: з 1 січня — 1108 гривень, з 1 грудня буде 1176 гривень. Зростання порівняно з минулим роком становитиме 6,9%. Щодо мінімальної зарплати: з 1 січня її встановлено на рівні 1147 гривень, з 1 грудня вона буде 1218 гривень (середньорічний розмір 1153 гривні). Так, у

грудні 2013 року порівняно з груднем минулого мінімальна зарплата зросте на 7,4%.

Зростають і зарплати бюджетників. Так, урядовою постановою від 27 березня 2013 року № 197 «Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» під-

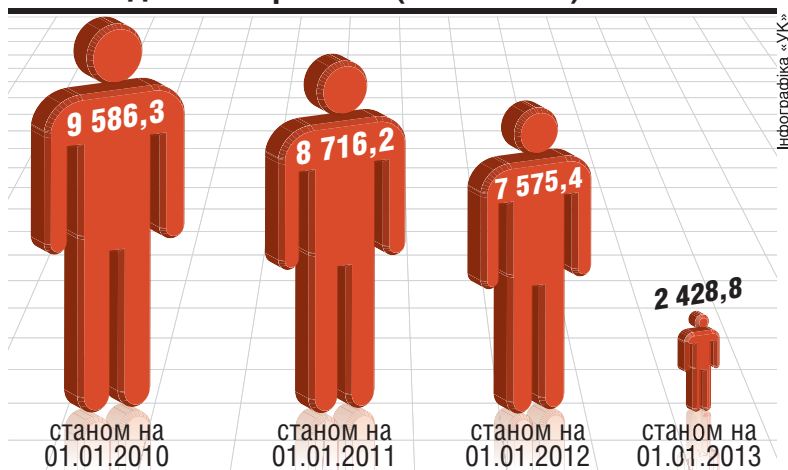
вищено посадовий оклад (тарифну ставку) працівника першого тарифного розряду ЄТС з 1 січня 2013 року до 852 гривень. А нещодавно було прийнято рішення про перерахунок так само — з 1 січня — мінімальних пенсій.

Не намагаюся малювати райдужних картинок і не говоритиму, що мене влаштовують сьогоднішні розміри пенсійних виплат. Не влаштовують, — зауважив прем'єр-міністр Микола Азаров під час виступу у Верховній Раді 17 квітня. — Але ми робимо все, щоб наші громадяни отримували більше і могли достойно жити на пенсії. За час роботи нашого уряду середній розмір пенсійної виплати збільшився в 1,4 раза і зараз становить 1471 гривню. На вимогу глави держави торік було проведено перерахунки пенсій майже 13 мільйонам пенсіонерів. У 2012 році 580 тисячам колишніх військовослужбовців за три етапи підвищували розмір пенсійних виплат. Середній розмір пенсій військовослужбовців станом на 1 січня 2013 року збільшився до 2 тисяч 350 гривень, або майже на 600 гривень за місяць. У листопаді 2011 року ми прийняли рішення, завдяки якому на початок 2013 року середній розмір пенсії для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС збільшився майже у 2,2 раза — до 4280 гривень на місяць.

Безумовно, основою для подальшого підвищення усіх соціальних виплат стала стабільна економічна ситуація у першому півріччі 2013 року. «Як мінімум, немає обвалу економіки, ми виконуємо наші всі соціальні зобов'язання, які ми брали щодо підвищення заробітних плат, пенсій, — усе це враховано в бюджеті», — наголосив нещодавно Президент Віктор Янукович під час зустрічі з кандидатами на посади голів районних державних адміністрацій.

Головний результат соціальних реформ, які нині впроваджуються, — посилення соціальної справедливості. У сукупності кроки уряду виливаються в поступове підвищення добробуту населення.

Чисельність пенсіонерів, які отримують пенсію до 1000 гривень (тисяч осіб)

За даними Пенсійного фонду

СВЯТКОВІ ДНІ

Виплати будуть вчасними

Незважаючи на велику кількість святкових та вихідних днів у травні, пенсійні виплати здійснюватимуться за графіком. Про це повідомив директор департаменту пенсійного забезпечення та соціального захисту інвалідів Міністерства соціальної політики Микола Шамбір.

«29 та 30 травня Пенсійним фондом України буде повністю профінансовано виплату пенсій громадянам, які отримують їх до шостого травня. Таким чином ми зможемо забезпечити виплати пенсій за графіком, незважаючи на те, що майже вся перша декада травня — вихідні та святкові дні», — сказав він.

Микола Шамбір зазначив, що банки зарахують кошти на карткові рахунки одержувачів, які мають надійти до людей до шостого травня, не пізніше 30 квітня. Іншим громадянам, які не мають платіжних карток, відділення ВАТ «Ощадбанку» гроші видаватимуть у чергових касах третього та четвертого травня.

«Що стосується виплат, які здійснюються через поштові відділення, то пенсіонери їх отримають також за графіком: третього та четвертого травня співробітники «Укрпошти» доставлятимуть гроші одержувачам. Таким чином, жодних незручностей пенсіонери, які отримують за графіком кошти до шостого травня, не мають відчувати», — сказав директор департаменту.

Микола Шамбір також повідомив, що поштові відділення працюватимуть і 10 травня, щоб забезпечити виплати тим, хто отримуватиме пенсії протягом другого тижня травня, повідомила прес-служба Міністерства соціальної політики.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Кроки до уніфікації пенсій

АКТУАЛЬНО. Відміна Пенсійної реформи стала б завеликим ударом для бюджетуЛюбомира КОВАЛЬ,
«Урядовий кур'єр»

Напередодні свята Великої Перемоги актуальною темою у царині пенсійного забезпечення, безперечно, є виплати ветеранам та інвалідам війни.

**Про ветеранів
дбають з року
в рік**

Заступник голови правління Пенсійного фонду Валентина Никитенко нагадала, що пенсійне забезпечення учасників бойових дій та інвалідів війни регулюється Законом «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Закон регулює отримання пенсії у разі втрати працездатності (тобто пенсії по інвалідності), у разі втрати годувальника і пенсії за вислугу років. Таку пенсію нині отримують майже 670 тисяч військових пенсіонерів, тих, хто втратив годувальника, та за вислугу років. І понад 60 тисяч осіб, визнаних інвалідами війни, з числа тих, хто брав участь у бойових діях, а також сім'ї загиблих. Ветерани війни, на їхній особистий вибір, якщо мають таке право, можуть отримувати пенсію і за іншими законами. Так, учасники війни відповідно до Закону «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» отримують підвищення за те, що під час війни брали участь у роботах для Перемоги. А учасники бойових дій за Законом «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» мають право дострокового (на 5 років раніше) виходу на пенсію.

Кількість учасників Великої Вітчизняної війни з року в рік зменшується. Так, якщо на 1 січня 2010 року на обліку перебували 2,084 мільйона таких осіб, то на 1 січня 2013 року — 1,482 мільйона осіб, а отже, цим людям слід приділяти найпильнішу увагу.

Так, у 2012 році цій категорії осіб перераховували пенсії 5 разів — у зв'язку із зростанням прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Тож якщо на 1 січня 2012 року він становив 822 гривні, то на 1 грудня 2012 року — 884 гривні. А з 1 січня 2013 року — 894 гривні. Відповідно до Державного бюджету на 2013 рік, в цьому році такий перерахунок проводитимуть двічі. Один уже провели — з 1 січня, а другий планується з 1 грудня.

Також у 2012 році вперше було проведено осучаснення заробітних плат інвалідам війни та учасникам бойових дій, які після Великої Вітчизняної війни продовжували працювати. Це було зроблено відповідно до Закону «Про пенсійне

Ветерани мають бути оточені особливою увагою

забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших категорій осіб».

А отже, ті інваліди війни, яким після цього стало доцільніше отримувати пенсію відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (а це ті, хто мав великий стаж роботи), були за власними заявами до Пенсійного фонду переведені на цей вид пенсії.

З 1 травня 2012 року були збільшені розміри підвищень до пенсії учасникам війни з 10% до 15%, учасникам війни, які нагороджені медалями за роботу під час війни, — з 15% до 20%, а також було збільшено підвищення до пенсії сім'ям загиблих під час війни. Якщо до 1 травня 2012 року вони отримували його в розмірі 25%, то після того таке підвищення зросло до 42%.

Збільшилася і допомога на догляд для інваліда відповідно до Закону «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію». Якщо раніше вона становила відповідно 10, 15 чи 25%, то з 1 січня 2012 року — 30, 50 і 100%. Розмір допомоги залежить від здатності інваліда обслуговувати себе. Категорію ж інвалідів встановлюють органи МСЕК, а за їхніми довідками органи Пенсійного фонду визначають розмір такої допомоги.

А ще з жовтня 2012 року особам, яким виповнилося 100 і більше років, відповідно до Закону «Про підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни» були проведені перерахунки пенсій і встановлені підвищення у розмірі 150%. Раніше такі підвищення

були на рівні 50%. Нині в Україні проживають 1,6 тисячі таких осіб.

Із 1 січня 2013 року було проведено перерахунок пенсій учасникам бойових дій Великої Вітчизняної війни, їхні пенсії збільшились на 447 гривень.

Нові підвищення

Щодо поточних підвищень Валентина Никитенко повідомила, що з 1 травня 2013 року згідно з постановою Кабінету Міністрів від 13 березня поточного року № 151 інвалідам війни II і III групи з числа учасників бойових дій та учасникам бойових дій у період Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років, яким виповнилося

Таким чином, у кожного учасника бойових дій у період Великої Вітчизняної війни та інваліда війни II або III групи з їх числа, якому виповнилося 85 років, пенсія не може бути меншою за 2547,9 гривні. Якщо ж таким особам призначено пенсію за особливі заслуги перед Україною, ця сума виплачується понад зазначений розмір.

Нині перерахунок пенсій проведений 60 тисячам 85-річних ветеранів війни органами Пенсійного фонду, без потреби літнім людям особисто звертатися до установи.

Також, за словами Валентини Никитенко, у травні пенсіонери одержать підвищені пенсії у

Розміри пенсій збільшуються з 1 березня на коефіцієнт, який відповідає 20% темпів зростання середньомісячної заробітної плати за 2012 рік порівняно з 2011 роком, — 1,0298. Закон передбачає, що таке підвищення отримають особи, пенсії яких минулого року не перевищували цей коефіцієнт, а це майже 350 тисяч пенсіонерів. Сягатиме це підвищення від 35 до 135 гривень, залежно від розміру пенсії. Отже, як наголосила Валентина Никитенко, пенсіонерам у травні виплатять це підвищення також за березень і квітень.

Посадовець також нагадала, що у I кварталі 2013 року Пенсійний фонд забезпечив виплату пенсій

Говорячи про стан упровадження в Україні Пенсійної реформи, заступник голови правління Пенсійного фонду зазначила, що реформа взагалі — процес, для якого потрібен час. І оцінювати через півтора року ефект від того, втілення чого розраховане на десятиріччя, просто зарано. Взяти хоча б те ж підвищення пенсійного віку для жінок, розраховане на 10 років, чи підвищення мінімального страхового стажу, яке також розраховане на роки. Тому не слід робити завчасних висновків.

85 років і більше, мінімальний розмір пенсійної виплати встановлюється на рівні 285% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, як для інвалідів війни I групи. До цього часу розмір мінімальної пенсійної виплати для учасників бойових дій становив 165%, інвалідів війни II групи — 255%, III групи — 225% прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

зв'язку зі зростанням середньої заробітної плати по Україні у 2012 році. Це передбачено частиною 2 статті 42 Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і проводиться відповідно до постанови Кабміну від 15 квітня 2013 року № 264 «Про підвищення розмірів пенсій у зв'язку із зростанням середньомісячної заробітної плати штатного працівника».

та грошової допомоги з урахуванням їх підвищень усім 13,6 мільйона пенсіонерів. Загальна сума видатків на ці та інші заплановані виплати сягнула 62,1 мільярда гривень, що на 8,6 мільярда гривень більше, ніж у 2012 році.

Середній розмір пенсій по Україні на 1 квітня 2013 року становив 1,474,55 гривні, що на 195, 11 гривні більше за розмір у квітні 2012 року.

**Це програма
не одного дня**

Говорячи про стан упровадження в Україні Пенсійної реформи, заступник голови правління Пенсійного фонду зазначила, що реформа взагалі — процес, для якого потрібен час. І оцінювати через півтора року ефект від того, втілення чого розраховане на десятиріччя, просто зарано. Взяти хоча б те ж підвищення пенсійного віку для жінок, розраховане на 10 років, чи підвищення мінімального страхового стажу, яке також розраховане на роки. Тому не слід робити завчасних висновків.

До того ж уже нині маємо позитив. Це, наприклад, збільшення розміру пенсій для жінок, які виходять на пенсію пізніше за 55 років, — на 2,5% за кожні 6 місяців. Також цей закон робить перші кроки до уніфікації пенсій, адже з того часу за всіма пенсійними законами, яких маємо 28, максимальний розмір пенсії становив 10 прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, або 8,940 тисячі гривень. І за жодним спецаконом нікому не платять більше.

Змінено також порядок обчислення самого розміру пенсій по всіх 28 законах. Зменшено максимальний відсоток від зарплати, з якого нараховуються пенсії. Якщо раніше за спеціальними законами він по деяких професіях сягав 90%, то нині не перевищує 80%.

Також якщо людина вишла на пенсію за спецаконом, а нині хоче влаштуватися на роботу чи навпаки — працює нині за спеціальним законом (держслужбовці, журналісти та інші) і хоче вийти на пенсію без відриву від виробництва, виплату ці люди отримуватимуть відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а не за спецаконом. Тобто на період роботи до цих людей пенсії за спецаконом не застосовуються, а лише після повного звільнення з роботи.

Як резюлюват, Валентина Никитенко зауважила, що минулого року правом дострокового виходу на пенсію скористалися всього 27 тисяч 55-річних жінок. А це небагато.

Усі заходи дають можливість наповнювати бюджет Пенсійного фонду, сподіваємось, відбуватиметься це й надалі. І дефіцит бюджету ПФ зменшуватиметься. Адже на 2013 рік ця цифра становить 21,7 мільярда гривень. А якщо відмінити цю реформу нині, тобто скасувати всі норми, які почали діяти з 1 жовтня 2011 року, з держбюджету потрібно буде витратити додатково 12,7 мільярда гривень.

Реформа в дії: підсумки першого року та перспективи

ДЕМОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ. Поступове підвищення пенсійного віку для жінок дасть змогу зупинити зростання чисельності пенсіонерів та навантаження на платників внесків до 2021 року

Лідія ТКАЧЕНКО,
провідний науковий співробітник
Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. Птухи НАНУ, для «Урядового кур'єра»

З прийняттям Закону «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» розпочався новий етап національної пенсійної реформи. Цей закон передбачає проведення необхідних і довгострокових реформувальних заходів, які спрямовані на зменшення нерівності в розмірах пенсій, повинні стимулювати людей до економічної активності та продовження трудового періоду життя. Мета заходів — не скорочення обсягу пенсійних витрат (у номінальному виразі вони неминуче зростатимуть). Завдання полягає у перерозподілі обмежених фінансових ресурсів від «молодих» пенсіонерів зі значним потенціалом працездатності на користь старших поколінь людей, які загалом жили і працювали у значно гірших та важчих умовах.

Довічний характер виплати обумовлює залежність розміру пенсій від поточної соціально-економічної ситуації, що визнає реальні можливості грошового «наповнення» здобутих пенсійних прав. З огляду на глобальні тенденції демографічного старіння населення та сповільнення темпів економічного зростання, нині практично всі країни світу проводять ті чи ті реформування, які мають зміцнити фінансову спроможність пенсійної системи. Зазвичай ці реформування передбачають перегляд параметрів існуючих пенсійних програм (так звані параметричні реформи), найчастіше — збільшення нормативного стажу для одержання повного розміру пенсії, підвищення пенсійного віку або інші заходи, спрямовані на збільшення тривалості трудового періоду та пізніший вихід на пенсію. Параметричні реформи можуть доповнюватися структурними, які передбачають запровадження нових складових пенсійної системи, — тут найперспективнішими вважаються різноманітні накопичувальні програми.

Який він — найвідчутніший ефект?

Поки що практично реалізовані тільки норми Закону «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», які стосуються па-

раметричних змін солідарної системи. Статистичні дані за 2012 рік доводять, що вже у перший повний рік дії вони дали відчутні результати.

Найбільш відчутний комплексний ефект має підвищення пенсійного віку. По-перше, завдяки зменшенню кількості нових пенсіонерів економляться кошти на пенсійних витратах. По-друге, завдяки подовженню тривалості трудового періоду збільшується кількість зайнятих, а отже і платників внесків, тобто зростають надходження до Пенсійного фонду та бюджету країни. Другий ефект не має такої прямої дії, як перший, — підвищення пенсійного віку не означає примусу до праці, зростання зайнятості у старшому віці відбувається меншою мірою. Але його перевага — необмежена довгостроковість, тоді як ефект економії на поточних витратах зникає після припинення підвищення пенсійного віку (тобто коли досягнуто верхнього порогу запланованої вікової межі, і покоління нових пенсіонерів виходять на пенсію в одному віці). Сукупна дія цих двох ефектів дає змогу стримувати зростання навантаження на пенсійну систему, пов'язане з демографічною «ямою». Самостійним позитивним ефектом від цього є можливість підтримувати співвідношення між кількістю платників страхових внесків/податків і кількістю пенсіонерів, що визнає рівень життя пенсіонерів порівняно з доходами працюючих (йдеться про коефіцієнт заміщення як співвідношення середніх розмірів пенсії і зарплати).

«Канікули» для Пенсійного фонду

Поступове підвищення пенсійного віку для жінок здійснюється за графіком залежно від дати народження, з кроком «півроку на рік». Оскільки дати народження розписані за 6-місячними інтервалами, може скластися хибне враження, що пенсійний вік підвищується кожні півроку і темп підвищення сягає «щороку на рік». Але якщо розписати графік не лише за датами народження, а й за очікуваними датами виходу на пенсію, картина стає більш зрозумілою (див. таблицю).

Жінки, які першими потрапили під підвищення пенсійного віку (дати народження з 01.10.1956 року по 31.03.1957 року), вийшли на пенсію на півроку пізніше після того, як їм виповнилося 55 років (тобто в період з 01.04.2012 року по 30.09.2012 року). Наступне покоління (дати народження з 01.04.1957 року по 30.09.1957 ро-

ку) виходитиме на пенсію вже у 56 років, і це відбуватиметься у період з 01.04.2013 року по 30.09.2013 року. Таким чином, завдяки віковому «зсуву» утворився 6-місячний лаг, який можна назвати «канікулами» для Пенсійного фонду: вихід жінок на пенсію за віком відбувається у період з 1 квітня по 30 вересня, а у першому та четвертому кварталах — ніхто з жінок на пенсію за віком не виходить.

Завдяки розпочатому підвищенню пенсійного віку для жінок

у віці 55 років 6 місяців, отримують надбавку в розмірі 2,5% основного розміру їх пенсії; у жінок, які вийдуть на пенсію у 2013 році у віці 56 років, розмір надбавки становитиме 5% тощо.

Жінки на заслужений відпочинок не поспішають

Як показав досвід першого року реалізації реформи, правом дострокового виходу на пенсію у

звести до зростання безробіття та загострення ситуації на ринку праці, — навпаки, вони лише пом'якшують, але не вирішують повністю проблему наростаючого дефіциту робочої сили.

За даними Державної служби статистики, упродовж 2012 року рівень безробіття скоротився, і особливо серед молоді (див мал.). Тобто побоювання, що підвищення пенсійного віку залишить без роботи молодь, абсолютно не справдилися. Дослідження МОП та ОЕСР засвідчують, що рівень зайнятості літніх людей позитивно корелює із рівнем зайнятості молоді, тобто літні працівники взагалі не обмежують можливості зайнятості для молоді.

Що стосується запровадження другого рівня (накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування), вважаю, що потрібно переглянути роль державних фінансів у цьому процесі. Сучасний «проект» другого рівня, прописаний у Законі «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», фактично передбачає його запровадження, використовуючи бюджетні кошти: державний бюджет зобов'язаний покривати втрачену солідарною системою частину внесків (причому кінцевий термін такого відшкодування не визначено), що з економічного погляду рівнозначно тому, якби відкриті накопичувальні рахунки відразу наповнювалися б бюджетними коштами.

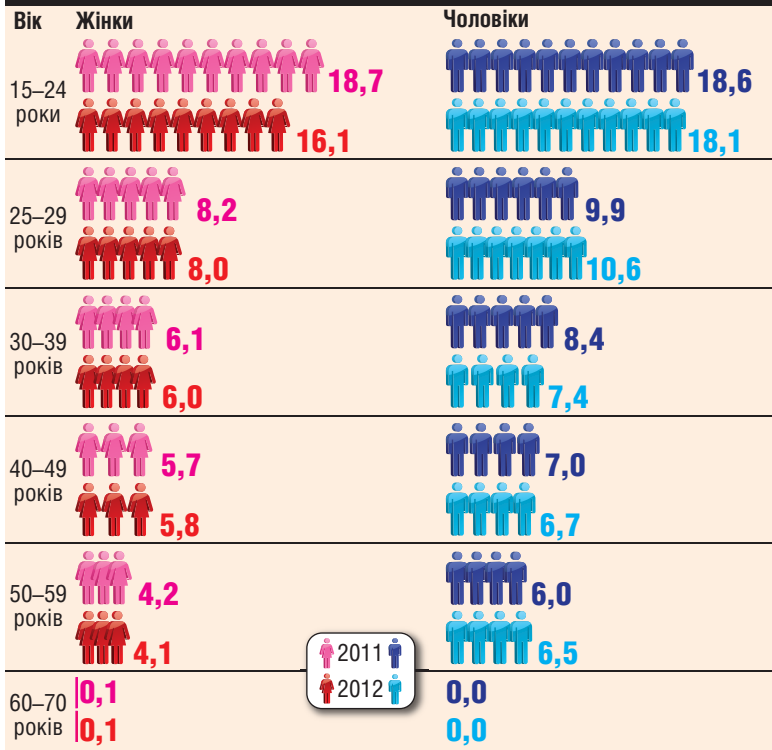
Яким буде результат накопичення пенсійних коштів в умовах глобального дефіциту надійних інвестиційних інструментів, передбачити важко, а виплату пенсій гарантуватиме держава. Запровадження обов'язкового накопичувального страхування у такому форматі стане додатковим фінансовим тягарем для держави, і зовсім не факт, що забезпечить вищий розмір пенсійних виплат. Як показує досвід східноєвропейських держав та країн СНД, запровадження обов'язкового накопичувального страхування, особливо в «одержавленому» варіанті, має більше проблем, ніж здобутків.

Новий податок — недоцільний

Останнім часом особливо наполегливо пропонують законодавчі ініціативи щодо радикального зменшення розміру єдиного соціального внеску для роботодавців. Іноді це пропонують зробити одночасно з підвищенням прогресивного податку з доходів громадян, іноді — без жодних компенсаторів (в очікуванні детінізації зарплат), а дехто пропонує ввести новий «пенсійний» податок на кшталт податку з обороту чи продажів.

Вітчизняні науковці вважають, що впроваджувати будь-який новий податок недоцільно, адже податкова система України і так перевантажена кількістю фіскальних інструментів. Рациональніше буде збільшити ставку існуючого податку, що довів свою соціальну ефективність (зазвичай це якраз прогресивна шкала оподаткування доходів громадян).

Рівень безробіття за віковими групами (%)

За даними Держстату

кількість новопризначених пенсій за віком у солідарній системі істотно скоротилася: якщо упродовж 2011 року їх кількість сягала 427 940 (з них 243 677 — призначені жінкам), то у 2012 році — 332 415 (з них 169 924 — призначені жінкам).

До 1 січня 2015 р законодавство дозволяє достроковий вихід на пенсію жінкам у 55 років за наявності страхового стажу не менше 30 років та за умови звільнення з роботи; при цьому розмір їх пенсії зменшується на 0,5% за кожний місяць дострокового виходу на пенсію. Водночас за кожні шість місяців більш пізнього віку виходу на пенсію жінкам, які народилися у період по 31 грудня 1961 року, встановлюється підвищення до пенсії (2,5% основного розміру пенсії), починаючи з 55 років до досягнення ними 60-річного віку. Наприклад, жінки, які у 2012 році вийшли на пенсію

55 років скористалася дуже незначна кількість жінок (7% від загальної чисельності нових пенсіонерок). Водночас 102 190 жінок, які вийшли на пенсію у 2012 році за нової межі пенсійного віку (тобто у 55,5 року), отримали підвищення до розміру пенсійної виплати як компенсацію за більш пізній вихід на пенсію.

Прогнозні розрахунки дослідження «Аналіз та фінансова оцінка наслідків можливого скасування положень Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», виконаного за ініціативою та на замовлення Проекту USAID «Програма розвитку фінансового сектору» (FINREP-II), засвідчують, що поступове підвищення пенсійного віку для жінок дає змогу зупинити зростання загальної чисельності пенсіонерів та навантаження на платників внесків у період до 2021 року, коли у працездатний вік вступатимуть дедалі малочисельніші покоління народжених у кризові 1990-ті.

«Пом'якшиться» проблема дефіциту робочої сили

З огляду на останню обставину і загальні демографічні перспективи України, можна дійти висновку, що підвищення пенсійного віку та інші заходи, спрямовані на збільшення тривалості трудового періоду, не можуть при-

Графік підвищення пенсійного віку для жінок		
Пенсійний вік	Дата народження	Дата виходу на пенсію
55 років	до 30.09.1956 р. включно	до 01.10.2011 р.
55 років 6 місяців	з 01.10.1956 р. по 31.03.1957 р.	з 01.04.2012 р. по 30.09.2012 р.
56 років	з 01.04.1957 р. по 30.09.1957 р.	з 01.04.2013 р. по 30.09.2013 р.
56 років 6 місяців	з 01.10.1957 р. по 31.03.1958 р.	з 01.04.2014 р. по 30.09.2014 р.
57 років	з 01.04.1958 р. по 30.09.1958 р.	з 01.04.2015 р. по 30.09.2015 р.
57 років 6 місяців	з 01.10.1958 р. по 31.03.1959 р.	з 01.04.2016 р. по 30.09.2016 р.
58 років	з 01.04.1959 р. по 30.09.1959 р.	з 01.04.2017 р. по 30.09.2017 р.
58 років 6 місяців	з 01.10.1959 р. по 31.03.1960 р.	з 01.04.2018 р. по 30.09.2018 р.
59 років	з 01.04.1960 р. по 30.09.1960 р.	з 01.04.2019 р. по 30.09.2019 р.
59 років 6 місяців	з 01.10.1960 р. по 31.03.1961 р.	з 01.04.2020 р. по 30.09.2020 р.
60 років	з 01.04.1961 р. і пізніше	з 01.04.2021 р. і пізніше

За даними Держстату

ФІНАНСИ

«Поява другого рівня пенсійної системи — подвійний стимул до розвитку ринку недержавних пенсійних фондів»

Віце-президент компанії з управління активами «КІНТО»
Анатолій ФЕДОРЕНКО

Торік — попри те, що світові фондові індекси зростали, — національні індикатори ринку цінних паперів стали аутсайдами, втративши 35% вартості. Акції вітчизняних підприємств, у які вкладають кошти інституціональні інвестори, зокрема і недержавні пенсійні фонди (НПФ), істотно подешевшали. Середня дохідність НПФ за 2012 рік становить 8,2% (за винятком дохідності корпоративного фонду НБУ, яка, за даними Нацкомфінпослуг, досягла 6,2%). На фондовий ринок негативно вплинули й податкові новації, зокрема введення акцизу на операції з відчуження цінних паперів. Про невдачі та здобутки вітчизняного ринку недержавних пенсійних фондів розповідає віце-президент компанії з управління активами «КІНТО» Анатолій ФЕДОРЕНКО, який був одним із розробників Закону «Про недержавне пенсійне забезпечення».

УК Анатолію Васильовичу, скажіть, будь ласка, ви особисто є учасником недержавного пенсійного фонду? Чи задоволені станом свого пенсійного рахунку на сьогодні?

— Я учасник НПФ «Соціальний стандарт», засновник якого — компанія «КІНТО». Вона ж і управляє його активами. Рішення про участь нашого колективу в пенсійному фонді ухвалене навесні 2005 року, коли цей фонд розпочав приймати перші пенсійні внески. Я задоволений наявністю в мене окремого пенсійного рахунку, а щодо його стану сподіваюся, що задоволення отримаю після 2015 року, коли запрацює другий рівень пенсійної

системи і з надходженням пенсійних коштів на фондові біржі зростуть дохідності цінних паперів на фондовому ринку.

УК Чому, на ваш погляд, українці не накопичують собі на додаткову пенсію самі, хоч третій рівень пенсійної системи діє в Україні з 2005 року?

— Багато учасників фондів розглядали внески до них як один з альтернативних варіантів інвестування коштів через інституційних інвесторів з метою здійснення грошових заощаджень та отримання прибутків. До кризи 2008 року, коли дохідності не-

зити, які зовсім недавно досягали 25% річних.

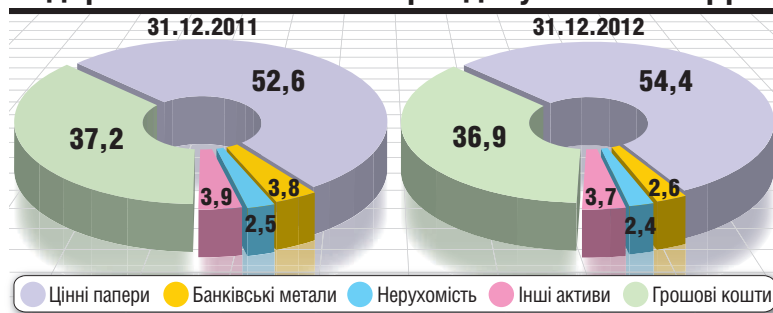
УК Як оцінюєте діяльність вітчизняних недержавних пенсійних фондів за останні сім років? Назвіть основні здобутки і помилки за цей період.

— Основний здобуток — створення інституційної інфраструктури недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ), зародкової, нерозвиненої, але вона функціонує, сподіваючись на кращі часи. Основна помилка — відмова від своєчасного впровадження накопичувальної системи пенсійного страхування — другого рівня.

УК На цивілізованих фондових ринках оподатковують пенсійні кошти громадян, які заощаджують собі на старість, вважається аморальним. Однак акцизний податок на операції з відчуження цінних паперів торкнувся діяльності українських НПФ. Чи можемо говорити про втрати, яких зазнають фонди внаслідок цієї новації?

— Так, можна говорити про втрати двох видів: по-перше, про абсолютні втрати на сплату по-

Динаміка структури сукупного портфеля недержавних пенсійних фондів у 2011-2012 рр.

Джерело: дані Української асоціації інвестиційного бізнесу

державних пенсійних фондів були вищими за депозити, проблем з нарощуванням пенсійних внесків та пенсійних активів практично не виникало. Після п'ятиразового падіння індексів фондових бірж у 2009 році та від'ємних значень фінансових результатів діяльності НПФ населення відвернулося від цього фінансового інституту і переорієнтувалося на банківські депозити, які знижують дохідність пенсійних активів, по-друге, про умовні втрати, пов'язані зі зниженням обсягів операцій з активами, які потрапляють під оподаткування.

УК Які перспективи мають українські недержавні фонди у поточному й на найближчі роки?

— Думаю, що цього року вони розвиватимуться за сценарієм

ДОСЬЄ «УК»

Анатолій ФЕДОРЕНКО. Народився 1949 року в Києві. Закінчив у 1970 році Київський інститут народного господарства імені Д.Коротченка. У 1970—1973 роках працював на заводі «Радіоприлад» імені С.Корольова, де пройшов шлях від інженера фінансового відділу до начальника відділу збуту цього підприємства. Із 1973-го навчався в аспірантурі та працював на різних наукових посадах в установах НАН України. Кандидат економічних наук. Нині обіймає посаду провідного наукового співробітника Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Автор понад 200 публікацій з економічної тематики. Віце-президент ПрАТ «КІНТО». У цій установі працює з дня її заснування — 1992 р.

попереднього, а можливо, й за гіршим з огляду на те, що з 1 січня 2013-го впроваджено акцизний податок на відчуження пенсійних активів у вигляді цінних паперів, що не потрапляють під дію нульової ставки оподаткування. А це більшість корпоративних цінних паперів, що перебувають у їхніх портфелях.

УК Запровадження другого — накопичувального — рівня пенсійної системи, активними учасниками якого планують бути і НПФ, відкладається з 2007 року. Які шанси у новій дати запуску накопичувального фонду — 2014 рік? Які переваги отримають українці щодо пенсійного забезпечення?

— Впровадити другий рівень з 1 січня 2014 року, мабуть, не вдасться. Для цього існує багато правових, економічних та організаційних перешкод. А ось до 1 січня 2015 року ще можна встигнути підготувати усі необхідні передумови, якщо цей термін буде визначено у спеціальному законі, ухваленому не пізніше 1 липня 2013 року (на підготовку потрібно не менше ніж 1,5 року). У разі запуску другого рівня пенсійного забезпечення українці матимуть можливість при досягненні пенсійного віку одержувати пенсійні виплати з трьох систем: солідарної, обов'язкової накопичувальної та добровільної накопичувальної.

УК Які законодавчі проблеми заважають розвиватися ринку НПФ?

— Брак закону про спрямування частини страхових внесків із солідарної в накопичувальну систему пенсійного страхування. Наявність законодавчої вимоги про

збалансування бюджету Пенсійного фонду (його бездефіцитність) як обов'язкової умови початку сплати страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування. Тут немає драми: йдеться лише про необхідність 4 мільярдів гривень для фінансування пенсій у перший рік роботи накопичувального фонду.

Поява другого рівня пенсійної системи є подвійним стимулом до розвитку ринку НПФ. Перший полягає в тому, що особи віком понад 35 років залишаються за межами обов'язкового накопичувального пенсійного страхування і намагатимуться компенсувати його відсутність участю в НПФ на добровільних засадах. Другий — у тому, що сталий зростаючий потік пенсійних внесків на фондовий ринок реанімує біржові індекси та торгівлю акціями, тож зробить діяльність цих фондів прибутковою і привабливою для учасників.

УК На ринку є побоювання, що для інвестування коштів накопичувального пенсійного фонду в Україні мало фінансових інструментів. Чи згодні ви з такою думкою?

— Якщо на сьогодні, то згоден. Але хто сказав, що до запуску другого рівня не треба готуватися, зокрема й емітентам цінних паперів? Попит, як відомо, породжує пропозицію. Попит на гроші стимулює пропозицію якісних цінних паперів та інших інвестиційно привабливих інструментів. Поява на фінансовому ринку стабільного джерела пенсійних ресурсів змусить потенційних споживачів інвестицій перебудувати свою діяльність із тим, щоб вона відповідала вимогам пенсійного законодавства до фінансових інструментів.

Особистий рахунок чекає

Маленькою пенсією не задоволена більшість українців, які із захопленням спостерігають, як подорожують на старості світом їхні іноземні «колеги». Секрет фінансового добробуту останніх — довгострокове вкладення власних коштів зокрема у систему недержавних пенсійних фондів. Молоді співвітчизники про свою старість можуть турбуватися вже сьогодні, інвестуючи, наприклад, до обраного ними НПФ. Така «додаткова» пен-

сія стане у пригоді через кілька десятиріч років.

Але тих, хто піклується в Україні про гідну старість, поки що дуже мало. Серед причин — «радянська» ментальність, коли покладаються тільки на пенсії, гарантовані державою, та скрутне фінансове становище громадян, через яке вони не можуть дозволити собі заощаджувати кошти. В нашій країні всього 579,5 тисячі осіб уклали контракти з НПФ (дані Нацкомфінпослуг за 9 місяців 2012 р.). Кількість їхніх

учасників зменшилася порівняно з аналогічним періодом 2011 року на 2,5%. При цьому юрособи зробили 95,4% загального обсягу пенсійних внесків.

«Підприємства йдуть із ринку НПФ через важку економічну ситуацію. А кількість індивідуальних пенсійних контрактів мізерна через низьку фінансову грамотність населення. Наприклад, для приватних підприємців, які здійснюють мінімальні соціальні відрахування, і, відповідно, в майбутньому отримуватимуть мінімальну пенсію, вступ до таких фондів — велика перевага. Завдяки цій системі вони зможуть піклуватися про себе самі, забезпечивши пенсію, яка їх влаштує», — пояснює керуючий ди-

ректор компанії з управління активами «Драгон Есет Менеджмент» Андрій Золотухін.

За статистикою, найактивніші учасники НПФ — люди 25–50 років (64% усіх учасників), люди 50–60 років становлять 24% загальної кількості всіх клієнтів. Найбільш пасивна молодь до 25 років (5%) та люди, старші за 60 років (7%).

«Ринок недержавних пенсійних фондів живий, але не рухається», — констатує голова ради Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ) Дмитро Леонов. Одна із причин — упровадження з 1 січня цього року акцизу на операції з відчуження цінних паперів. «У всіх країнах, де запроваджено акцизний податок, НПФ виключені з кола осіб, які ма-

ли б його платити. Тому що це кошти пенсійних накопичень, які можуть прирости лише за рахунок активного управління портфелем фондів», — підкреслює він.

Ще одним випробуванням для недержавної пенсійної системи стало впровадження нової методики обрахунку показників діяльності фондів торік. Зміна порядку обліку їхніх чистих активів призвела до уповільнення або зниження показників, що рахуються за новими правилами.

Драйвером для ринку НПФ може стати запуск накопичувального фонду, якого так очікують фондови. «Якщо нині роботодавець нараховує із зарплати 33% податку в загальний котел, то під час створен-

ня і введення в дію накопичувального фонду на початковому етапі 3–5 % буде спрямовуватися на персональні пенсійні рахунки працівників. Кошти з нього виплачуватимуться тільки їхньому власникові й під час виходу на пенсію. Крім того, ці кошти успадковуються, тобто не пропадають, на відміну від системи загального котла, яка існує тепер», — каже Андрій Золотухін. Так, кожен працівник зможе відстежувати, скільки коштів на його власному рахунку накопичилося і яку пенсію він отримуватиме. У Росії й Польщі ця система вже працює. Остання саме завдяки потужним недержавним пенсійним фондам змогла уникнути рецесії під час кризи 2008 року.

МОВОЮ ЦИФР

В Україні працюють 96 недержавних пенсійних фондів. Станом на 1 жовтня минулого року загальні активи НПФ виросли порівняно із трьома кварталами 2011 року на 11,7% до 1,5 мільярда гривень.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Широкі міжнародна дискусія про пенсійну реформу стартувала в 1994 році після публікації доповіді Світового банку «Запобігання всесвітній кризі старіння», в якій зазначалося, що з урахуванням сформованої тенденції збільшення тривалості життя пенсіонерів більшість країн зіткнуться з дефіцитом пенсійної системи, побудованої виключно на принципах перерозподілу коштів між поколіннями (солідарний принцип, або Pay-As-You-Go). Протягом кількох років представники Світового банку, Міжнародної організації праці, Міжнародної організації соціального забезпечення сперечалися про співвідношення накопичувальних і перерозподільних елементів у системі пенсійного забезпечення. Досягнутий на нинішній момент політичний консенсус передбачає, що універсального рецепту не існує і кожна країна повинна вибрати власну модель, яка відповідає національній специфіці та рівню економічного розвитку.

ПРАКТИКА СВІДЧИТЬ

Велика Британія.
Працюєш довше —
відраховуй більше

Система пенсійного забезпечення Великобританії вважається однією з найзбалансованіших. І європейська пенсійна криза вплинула на неї чи не найменше. Значною мірою завдяки тому, що уряд країни одним з перших увів систему індивідуального пенсійного забезпечення, після чого почалося поступове покрокове скорочення державного пенсійного забезпечення. Однак ця реформа залишається одним з найбільш важливих напрямків соціальної політики держави і, як з'ясувалося, вкрай чутливим для суспільства.

Як відомо, британська пенсійна система трирівнева. Найбільшу популярність серед усіх верств населення має третій рівень, який називається «недержавне пенсійне забезпечення». Саме завдяки цій схемі службовець самостійно визначає свої щомісячні внески в особистий пенсійний фонд і тривалість дії програми, завдяки чому в майбутньому можна отримувати досить пристойну пенсію. Попри те, що за цією схемою доводиться оплачувати дуже високі внески, приватне недержавне пенсійне накопичення поступово витісняє державне забезпечення: на сьогодні близько 70% всього обсягу пенсій, що виплачуються у Великобританії, припадає саме на недержавні накопичення і виплати. Та всьому є межа.

Працювати довше і збільшити відрахування до пенсійного фонду. Ось два стрижні реформи державного сектору, на яких наполягає уряд прем'єр-міністра Девіда Камерона.

Ми стверджуємо, що нас несправедливо змушують платити ціну за бюджетний дефіцит, який спричинили не ми. А тим, хто спричинив, натомість зменшують податки у той час, як наші пенсії скорочують дуже й дуже різко, зазначають представники профспілок.

Скорочення відбуватиметься насамперед через подальше підвищення пенсійного віку. Нині британські жінки можуть отримувати пенсію в 60 років, а чоловіки — в 65. Але до 2020 року пенсійний вік має бути універсальним: 66 років.

Швеція. Коефіцієнт
заміщення падає
для молодих

Уцій скандинавській державі, відомій високим рівнем соціального забезпечення, сукупний пенсійний дохід складається з державної, професійної та приватної пенсій. Аналіз пенсійних перспектив 340 000 шведів, проведений пенсійним провайдером Folksam, показав, що особи, які народилися в 1980-х і 1990-х роках, матимуть пенсійний дохід у розмірі 60–65% останньої заробітної плати на відміну від тих, хто народився в 1940-х і 1930-х роках.

Дослідження свідчить: падіння коефіцієнта заміщення є результатом зменшення розміру державних пенсій. Щодо частки пенсійного доходу за професійною пенсійною системою, то вона, навпаки, збільшується для тих людей, які народилися пізніше. Особи, що народилися в 1938 році, отримують тільки 17% сукупної пенсії за рахунок професійної пенсійної системи, а ті, хто народився в 1942 році, — 19%. Щодо частки приватної пенсії в сукупному пенсійному доході, то вона становить лише понад 7% для обох груп, хоча кількість осіб, які беруть участь у приватному пенсійному забезпеченні, зросла з 41% до 48% в обох групах, зазначає ire.com.

Іспанія: старість у радість
на два роки пізніше

УСУПЕРЕЧ ПОПУЛЯРНОСТІ. Першого січня в країні набрала чинності реформа, якою, зокрема, підвищено пенсійний вік

Оксана ГОЛОВКО,
«Урядовий кур'єр»

Хосе і Марія — одне з моїх найкращих вражень про іспанців під час першої поїздки на Піренеї. Спілкування з літнім подружжям — сусідами знайомих українців, яких вдалося тоді навідати у передмісті Мадрида, важко забути: носії найпоширеніших іспанських імен і виразні представники старшого покоління нащадків конкістадорів просто вразили життєвим оптимізмом. Щось до болю рідне було в тому, як вони опікувалися нами, коли знайомим довелося відволіктися у невідкладній справі. От лише порівняння з українськими бабцями й дідусями явно було не на користь наших предків. Мимоволі спіймала себе на думці, що приказка «Старість — не радість» — це вже точно не про Хосе й Марію...

Іспанські пенсіонери вважають себе молодими людьми. Поняття «старий» або «стара» в офіційній термінології просто не існує. Тих, кому за п'ятдесят, називають «персона третього віку». Ті, кому під вісімдесят, можуть похвалитися: вони належать до «золотого віку».

На літніх іспанців не можна не звернути уваги. Вони не сидять по домівках. Вони тримають марку «старої гвардії»: постава, гідність, акуратність.

Фото з сайту orbitrek.pl

Про людей, які вміють радіти життю, кажуть, що їх старість вдома не застане

тральних майданах. А ще в іспанських пенсіонерів немає зацькованості, озлобленості і безвиході. І навіть, якщо перевіряючи банківський рахунок, вони бачать, що грошей не додалося, то ставляться до цього з розумінням.

Урядам Іспанії і Греції минулого року довелося вдаватися до непопулярних кроків. Зокрема у Мадриді змушені були відмовитися від щорічного перегляду пенсій, а в Афінах — урізати накопичувальні пенсії чиновникам та на 20% скоротити виплати колишнім співробітникам державних компаній, які перевищують 1300 євро. У той час, коли європейські країни вдавалися до заходів жорсткої економії, український уряд кілька разів підвищував трудові пенсії і пенсії за віком.

Мабуть, молодь не так серйозно ставиться до поєднання кольорів і відтінків в одязі, як це роблять люди похилого віку. Вони сповідують традиції і люблять спілкування: вранці — в кафе, вдень — на лавках бульварів, щонеділі — сімейними парами на цен-

Закон про актуалізацію пропорційності та модернізацію системи соціального страхування, який набув чинності 1 січня цього року, був розроблений урядом Хосе Луїса Родрігеса Сапатеро і профспілками ще у 2011 році. Тоді ж сторонам вдалося домовитися

Франція чіпляється за колишню планку

Вікторія ВЛАСЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

РАНТЬЄ. Донедавна мінімальний пенсійний вік у Франції — у 60 років — був найнижчим в Європі. Проте у ході пенсійної реформи, яку у 2010 році схвалив парламент і президент Ніколя Саркозі, пенсійна планка була піднята з 65 до 67 років, а мінімальна — з 60 до 62 років.

Запровадження пенсійної реформи три роки тому викликало масові протести у великих містах Франції і стрімке падіння рейтингу Ніколя Саркозі. Проте він переконував своїх громадян, що підвищення пенсійного віку — об'єктивна необхідність і розплата Франції за надто щедрю соціальну політику, яку розпочав ще Франсуа Міттеран. Річ у тім, що чимдалі кількість пенсіонерів у Франції стрімко наближається до кількості працюючого населення. Наразі на одного французького пенсіонера припадає приблизно три працюючі людини, а через 20 років цей показник може скоротитися удвічі. 45-річний Даніель Вер'є, менеджер з продажу телекомунікаційної фірми зі Страсбурга, вважає, що пенсійної рефор-

ми не уникнути: «Тому я сприймаю все це з філософським спокоєм і загалом підтримую, тому що мотивація до проведення реформи має залізну логіку».

Новообраний президент-соціаліст Франсуа Олланд, в чийй передвиборній програмі головну частину становили обіцянки соціальних гарантій і перегляд пенсійної реформи, опинився у складній ситуації. Щоб хоча б частково виконати свої передвиборчі обіцянки, він вдався до проміжних заходів. Нещодавно французький уряд підписав декрет, згідно з яким люди, котрі розпочали свій трудовий стаж у 18–19 років, отримуватимуть повну державну пенсію у 60 років, оскільки робитимуть пенсійні відрахування протягом 41 року. Проте на майбутнє Франсуа Олланд має намір поступово переконати своїх співвітчизників у необхідності працювати до 65–67 років. «Однаково ми будемо змушені працювати більше, тому що люди почали жити довше», — сказав мені власник невеличкої продуктової крамнички 50-річний месьє Прево. Але він переконаний, що люди, які займаються важкою фізичною працею, повинні мати право виходити на пенсію раніше.

про його відтермінування. З 2013 року починається і поступове підвищення облікового періоду нарахування пенсії іспанцям. Цей процес завершиться в 2022 році, коли обліковий період досягне 25 років.

Отож відтепер іспанці працюють до 67 років. Цікаво, що до зміни пенсійної системи країна вдалася останньою у старій Європі. Зі щедрістю довелося закінчувати, оскільки без радикальних заходів до 2015 року пенсійні виплати загрожували перевищити внески. Серед поступок, на які пішов уряд в обмін на певну лояльність профспілок, була і обіцянка не підвищувати пенсійний вік громадянам, які виплачують відрахування в пенсійний фонд протягом тридцяти восьми з половиною років.

Варто зазначити, що відсоток жителів «третього віку» щодо всього населення країни тут один з найвищих у Європі, як і середня тривалість життя — приблизно 82 роки. Щоправда, нещодавнє опитування працюючих іспанців виявило: теоретично більшість працездатних хотіли б вийти на пенсію у 57 років. Та це лише мрії. Тому ще як мінімум десятиліття можна по-бути молодими...

Мій 66-річний сусід-пенсіонер месьє Бу-ре, який займав доволі високу посаду в комерційних структурах, і зараз продовжує шукати собі підробітки. «Комусь моя пенсія може видатися непоганою, але я люблю ходити до ресторанів і театру, а для цього треба мати більше грошей», — поділився він і розповів, що підробляє перепродажем антикваріату.

42-річна працівниця апарату Ради Європи, яка попросила не називати її імені, довірливо сказала мені: «Ми тут про пенсію думати не хочемо і навіть боїмося. Ніхто не впевнений у тому, що сума пенсії буде пристойною, тому всі трохи заздрять колегам, які йдуть на пенсію зараз, бо вони ще підпадають під стару систему нарахувань». Жінка також розповіла, що її чоловік, який працює у сфері мистецтва, взагалі розгублений, адже поки що ніхто чітко не пояснив, як нараховуватимуться пенсійні виплати людям творчих професій. «Тому ми почали частіше купувати лотерейні білети. А раптом вдасться хоч таким чином забезпечити свою безбідну старість», — напівжартома завершила вона нашу розмову.

ПОГЛЯД З РЕГІОНІВ

Журналісти «Урядового кур'єра» поспілкувалися з пенсіонерами й працівниками обласних відділень Пенсійного фонду і діляться спостереженнями та пропозиціями.

У всіх проблем є розв'язання

Рівненщина. А тепер є і тато-герой

Рівненська область стабільно б'є рекорди у країні за кількістю матерів-героїнь — жінок, що народили й виховали до 6-річного віку п'ятеро і більше дітей. А ось сім'я Онуфрійчуків із села Моквин Березнівського району під цей, сказати б, усталений трафарет не підпадає. П'ятеро донечок народила мама, та їхнє виховання лягло на плечі тата, адже матуся раптово (через інфаркт головного мозку) покинула цей світ, щойно наймолодший виповнилося 9 місяців, а найстарший — 16 років. Тож інвалід війни Афганістану Валерій Онуфрійчук ось уже понад 10 років своїм дітьми і за маму, й за тата...

Наша газета розповідала про цю сім'ю в публікації «А чому наш тато — не герой?». Саме так запитували тоді його доньки. І ось дочекалися: 24 квітня Президент підписав зміни до Закону «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною», відповідно до яких у випадках, подібних до згаданого, пенсію за особливі заслуги отримуватиме батько. Щоправда, ця поправка набуде чинності з 1 січня 2014 року, аби можна було закласти необхідні кошти в бюджет.

У Валерія Онуфрійчука з доньками повне взаєморозуміння

Україною — 40% прожиткового мінімуму для непрацездатних громадян. На сьогодні це 357 гривень 60 копійок, але прожитковий мінімум постійно зростає, — коментує начальник

лише тоді, коли наберуть чинності згадані зміни до закону.

— Що ж стосується матерів-героїнь, — веде далі Василь Петняк, — то тут Рівненщина посідає перше місце в Україні за кількістю одержувачів пенсій за особливі заслуги. Нині доплати по 40% прожиткового мінімуму, крім основного розміру пенсії за віком, отримують 15 тисяч 942 жінки. До речі, багатодітні матері мають право на призначення дострокової пенсії за віком після досягнення 50 років та за наявності не менше 15 років страхового стажу. Тобто пенсійне законодавство залишилося доволі ліберальним.

Багатодітні батьки, як і матері-героїні, мають право на доплати за особливі заслуги.

— Валерій Онуфрійчук сьогодні отримуватиме пенсію як інвалід-афганець та доплату на двох неповнолітніх дочок із втрати годувальника. З 1 січня наступного року до цього додасться ще й доплата за особливі заслуги перед

управління Пенсійного фонду в Рівненській області Василь Петняк.

Гадаємо, для сімейного бюджету Онуфрійчуків така доплата зайвою не буде. А скільки батьків-героїв проживає в Україні, дізнаємося, схоже,

Житомирщина. На шляху до соціальної справедливості

Ніхто не радий, якщо йому подовжують строк виходу на заслужений відпочинок, зате всі — за підвищення розміру пенсійних виплат. Саме останнє було головною метою пенсійної реформи, яку досі ще не всі сприймають однозначно. Та цілком об'єктивний арбітр — практика — вже засвідчив правильність ухвалених рішень.

На Житомирщині більшість сільських пенсіонерів ще донедавна отримувала пенсію, не вищу за прожитковий мінімум, нині це лише 3,1% жителів області. Періодично підвищувався мінімальний розмір пенсії, яка впродовж двох останніх років загалом зросла на 19,2%; середній

розмір пенсій збільшився на Житомирщині майже на 30%.

Погодьтеся, що це найпереконливіший аргумент проти вже закоренілого переконання, що хоч як працюй, а пенсія у всіх однакова. Більше того, лише за минулий рік кількість вете-

рогали похвалитися високими зарплатами, це зовсім непоганий результат. Не менш позитивний чинник, що темпи приросту розміру середніх пенсій на Житомирщині були торік на 1,2% вищі, ніж загалом в Україні.

Пенсія військових тепер розраховується від рівня посадових окладів.

ранів, у яких пенсія перевищує 1500 гривень, зросла удвічі. Нині така пенсія вже у кожного п'ятого. Для аграрної області, де, на відміну від індустриальних регіонів України, ніколи не

Поступово розв'язується особливо гостра для області, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС, проблема виплат інвалідам-чорнобильцям, у яких лише впродовж минулого року середній розмір пенсій зріс удвічі — з 1660,51 до 3411,39 гривні. Немає вже підстав для нарікань у колишніх військових, чимало яких обрали Житомирщину місцем свого постійного проживання: нині їхні пенсії вже не залежать від року виходу у відставку, що донедавна призводило до анекдотичних ситуацій, коли старші офіцери отримували виплати на рівні... прапорщиків. Тепер пенсійні виплати для всіх розраховують від єдиного рівня посадових окладів.

Та особливо втішає, що збільшення обсягів видатків на виплату пенсій не призвели до зменшення частки власних надходжень до Пенсійного фонду на Житомирщині. Це чи не найпереконливіший доказ дієвості заходів з його наповнення: від турботи про створення нових робочих місць до поступового надання жінкам рівних із чоловіками прав на здобуття трудового стажу і, відповідно, вищих пенсійних виплат.

Динаміка середньої та мінімальної пенсійних виплат (гривень)

За даними Житомирського обласного відділення Пенсійного фонду

Буковина. На роботу — за кордон, а на пенсію — додому

Чернівецька область багатонаціональна і розташована поряд із кордоном з Європою. Міграційний рух тут зажди був інтенсивним, протягом же останніх двох десятиліть — особливо.

— Тому питання пенсійного забезпечення громадян, які працювали або продовжують працювати за кордоном, набуває саме в нашому краї неабиякої ваги, — зазначає начальник головного управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області Михайло Романів. — Реалізувати право на пенсію трудовим мігрантам дозволяють міжнародні договори, укладені Україною з державами близького й дальнього зарубіжжя. Щоправда, для цього потрібен легальний стаж.

Ті, хто працює за кордоном, мають знати, що чекатиме на них через роки і про що слід пам'ятати і дбати вже нині. Адже їм доводиться дбати про свої пенсійні перспективи самостійно, наприклад, уклавши договір добровільної участі в солідарній системі.

Тому одним з важливих напрямів своєї роботи спеціалісти обласних структур Пенсійного фонду вважають роз'яснення законодавчих вимог. Трудовим мігрантам особливо допомагає в цьому запроваджений в обласному пенсійному управлінні скайп-зв'язок. Значна частина дзвінків, до речі, — з Іспанії та Португалії, куди буковинці найчастіше їдуть на заробітки.

— Наявність двосторонніх угод із цими державами дає змогу нашим громадянам бути впевненими у завтрашньому дні, — продовжує розмову Михайло Романів. — Є можливість підсумовувати періоди страхування, що гарантує право трудових мігрантів на пенсійне забезпечення після досягнення пенсійного віку або в разі втрати працездатності.

Багато наших краян в очікуванні підписання та введення в дію відповідної угоди з Італією. На стадії узгодження — договори з Німеччиною та Ізраїлем, куди чимало буковинців виїхало на постійне проживання.

Лише цього року в області підготовлено та направлено до управління міжнародного співробітництва Пенсійного фонду України 33 комплекти документів для реалізації положень міжнародних угод щодо пенсійного забезпечення. 43 пенсіонери, які працювали за кордоном і повернулися до рідної домівки, отримують

Заробітчани можуть набути страховий стаж, добровільно сплачуючи внески.

пенсію, призначену за законодавством іноземних держав: щокварталу через органи ПФ їм надходять відповідні перекази. І рік у рік ці цифри невпинно зростають. Окрім того, на двох громадян обласне управління одержало підтвердження стажу з Монголії.

Саме на Буковині стають очевидними ті кроки, які необхідно зробити задля удосконалення законодавчого вирішення пенсійного питання.

— Одна з наших пропозицій — передбачити можливість сплати страхових внесків шляхом укладання договорів добровільної участі в загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні за родичів чи інших близьких осіб з метою набуття ними страхового стажу, необхідного для призначення пенсій, — зазначає начальник головного управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області Михайло Романів.

Чернігівщина. Жінкам додали п'ять років молодості

Згадую, як наприкінці 1980-х коректор обласної газети, яка вийшла на пенсію, слізно просилася ще трохи попрацювати — хоч кур'єром між редакцією і видавництвом. А голова профспілкового комітету твердо відповідав: «Я все розумію, але не можна. Пенсіонери мають відпочивати». Нині ситуація кардинально змінилася. Тим, хто не хоче кидати ро-

сю!», жінка жартує відмахуються: бабусями, мовляв, тепер за законом у 60 років стають. Тож у неї попереду ще кілька років молодості.

Звісно, далеко не всі наші співгромадяни можуть дивитися на світ із таким оптимізмом. Та й життя часто підстав не дає. На запитання про те, чи змінилося щось на ринку зайнятості після введення нової пенсійної реформи, директор Чернігівського обласного центру зайнятості Лідія Падалка відповіла заперечно: помітних змін немає. Але підтвердила, що працівники передпенсійного віку залишаються вразливою категорією, і їм приділяють особливу увагу.

«Ми йдемо назустріч тим, хто хоче здобути нову професію чи підвищити кваліфікацію, допомагаємо із працевлаштуванням, — каже Лідія Василівна. — Крім того, люди, старші 45 років, котрі відчувають, що їм загрожує втрата роботи, за новим законом про зайнятість населення можуть одержати у нас ваучери на навчання».

Загалом же, за даними статистики, наприкінці минулого року отримували пенсію кожен шостий працівник в області. Тобто із загальної кількості пенсіонерів 16,8% нині працюють. Порівняно з попередніми роками цей показник поволю, але рухається у бік зростання.

Жінки передпенсійного віку перебувають під особливою увагою.

боту, — жодних перепон. Ще й пенсію можна збільшити.

Антоніна Іванівна, приміром, усе життя пропрацювала продавцем у продуктовому магазині. Коли їй виповнилося 55, поступилася місцем онуці, яка саме закінчила коледж. Тож бабуся пішла у прибиральниці — одержує пенсію і заробітну плату. «Дві суми — це добре, та мені все одно вдома було б важко всидіти: я дуже комунікабельна, звикла бути на людях. У моєму віці мало хто хоче осісти в чотирьох стінах — якщо є сили й бажання, то чому б не підробити?» Коли онука звертається «Бабу-